

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **57592** (13) **U**
(51) МПК (2011.01)
A01C 21/00

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС
ДО ПАТЕНТУ
НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

видається під
відповідальність
власника
патенту

**(54) СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ В УМОВАХ СХІДНОГО ЛІСОС-
ТЕПУ УКРАЇНИ**

1

2

(21) u201008109

(22) 29.06.2010

(24) 10.03.2011

(46) 10.03.2011, Бюл.№ 5, 2011 р.

(72) КОСТРОМІТІН ВІКТОР МИХАЙЛОВИЧ, ЦЕХ-
МЕЙСТРУК МИКОЛА ГРИГОРОВИЧ, СТРЕЛЬЦО-
ВА ІРИНА БОРИСІВНА, ГЛУБОКИЙ ОЛЕКСАНДР
МИКОЛАЙОВИЧ, МАТВІЄЦЬ ВОЛОДИМИР ГРИ-
ГОРОВИЧ

(73) ІНСТИТУТ РОСЛИННИЦТВА ІМ. В.Я. ЮР'ЄВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК
УКРАЇНИ

(57) Спосіб підвищення врожайності пшениці м'я-
кої озимої в умовах східного Лісостепу України,
який включає висів сидеральних культур на ґрун-
тах з важким механічним складом, який **відрізня-**
ється тим, що озимі та ярі сидеральні культури
висіваються в полі зайнятого пару.

Корисна модель відноситься до галузі сільсь-
кого господарства і може використовуватись в ро-
слинництві при вирощуванні пшениці м'якої ози-
мої.

Відомий спосіб [1], де в умовах східного Лісо-
тепу України при вирощуванні пшениці м'якої ози-
мої як попередник використовують чорний пар з
внесенням органічних добрив. Недоліком цього
способу є проведення 7-8 культиваций за літній
період з великою витратою паливо-мастильних
матеріалів та великий ризик виникнення ерозії
ґрунту, а також відсутність достатніх запасів гною
в сільськогосподарських підприємствах і фермер-
ських господарствах.

Найбільш близьким за технічною суттю до за-
пропонованої корисної моделі є технологія засто-
сування сидерального пару на ґрунтах з легкосуг-
линковим складом [2]. Весною висівається
культура - сидерат, яка в подальшому заробляєть-
ся в ґрунт. Після чого підготовка ґрунту до посіву
пшениці озимої йде по типу чорного пару. Така
технологія дозволяє зменшити кількість культивач-
цій до однієї - двох і як наслідок - зменшити витра-
ти паливо-мастильних матеріалів, а також збага-
тити ґрунт органічними речовинами. Недоліком
даної технології є її застосування лише на ґрунтах
з легким механічним складом.

В основу корисної моделі поставлено задачу -
покращити родючість важкосуглинкового чорнозе-
му, знизити ризик виникнення ерозії ґрунту і збі-
льшити врожайність пшениці м'якої озимої.

Поставлена задача вирішується за рахунок
вдосконалення основних агротехнічних прийомів

вирощування пшениці м'якої озимої шляхом за-
стосування сидератів як попередників при виро-
щуванні пшениці озимої в східному Лісостепу
України.

Спосіб проведений експериментально в лабо-
раторії рослинництва і сортовивчення Інституту
рослинництва ім. В. Я. Юр'єва УААН. Матеріалом
для досліджень були сорти пшениці м'якої озимої
Харус та Донецька 48. Схема чергування культур
сівозміни: 1. Чорний або сидеральний пар; 2.
Пшениця озима; 3. Буряки цукрові; 4. Ярі зернові;
5. Соняшник. Сидеральні культури висіваються
восени (вика озима + жито озиме) або весною (го-
рох). Заорюються сидерати в фазу цвітіння бобо-
вого компоненту в першій чи другій декадах черв-
ня. До посіву пшениці м'якої озимої проводяться
одна або дві культивачії.

Схема досліду включала варіанти попередни-
ків пшениці озимої - чорний пар, вика озима + жито
озиме на сидерат та горох на сидерат, на фоні
різних систем удобрення. Схема удобрення під
пшеницю озиму включала два варіанти: а) без
добрив - базовий або сівозмінний фон, який фор-
мується під впливом природної родючості ґрунту і
чергування культур; б) сівозмінний фон + піджив-
лення N₃₀.

За результатами досліджень в 2005 - 2007 рр.
встановлено, що пшениця м'яка озима сорту Ха-
рус (табл. 1), залежно від погодно-кліматичних
умов вирощування, підвищує в порівнянні з чор-
ним паром урожай зерна після гороху (від 0,46 до
0,62т/га) та вики озимої + жито озиме на сидерат
(від 0,08 до 0,56т/га) в варіанті з підживленням

(19) **UA** (11) **57592** (13) **U**

азотними добривами. Без внесення добрив, горох забезпечую прибавку врожаю від 0,08 до 0,29т/га, а вика озима + жито озиме - до 1,23т/га. Пшениця озима м'яка сорту Донецька 48, залежно від погодно-кліматичних умов вирощування, підвищує в порівнянні з чорним паром урожай зерна після гороху (від 0,46 до 0,67т/га) та вики озимої + жито озиме на сидерат (від 0,50 до 1,11т/га) в варіанті з підживленням азотними добривами, та суттєво не знижує врожайність у варіантах без внесення добрив.

Заявлений спосіб забезпечує отримання високого урожаю високоякісного зерна пшениці м'якої озимої на рівні I-III класу. Кращими серед озимих

сидератів є озима вика + озиме жито, а серед ярих - горох на сидерат.

Порівняльний аналіз заявленої корисної моделі та прототипу показав, що основні прийоми технології вирощування пшениці м'якої озимої з використанням запропонованих попередників - сидератів сприяють підвищенню продуктивності посівів та покращенню основних якісних показників зерна в умовах східного Лісостепу України.

Джерела інформації:

1. Агротехніка озимий пшениці - Москва: Издательство «Колос», 1967. - С. 71-72.

2. О. М. Бердніков, Ю. А. Никитюк. Роль сидерації в сучасному землеробстві// Вісник аграрної науки, 2004. - № 3. - С 12-15.

Таблиця 1

Вплив попередників та фонів живлення на врожайність пшениці озимої м'якої, 2005-2007 рр.

Попередник	Сорт	Урожайність, т/га							
		2005		2006		2007		середнє	
		варіанту	± до К	варіанту	± до К	варіанту	± до К	варіанту	± до К
Без добрив - сівозмінний фон									
Чорний пар, контроль	Харус	5,84	К	1,88	К	6,49	К	4,73	К
	Донецька 48	5,33	К	1,22	К	6,88	К	4,48	К
Горох на сидерат	Харус	6,13	+0,29	2,01	+0,13	6,57	+0,08	4,90	+0,17
	Донецька 48	5,29	-0,04	1,16	-0,06	6,50	-0,38	4,32	-0,16
Вика озима + жито озиме на сидерат	Харус	5,01	-0,83	3,11	+1,23	6,29	-0,20	4,80	+0,07
	Донецька 48	-	-	2,53	+1,31	6,89	-0,06	4,68	+0,20
Сівозмінний фон + підживлення N ₃₀									
Чорний пар, контроль	Харус	5,82	-	2,36	-	6,34	-	4,84	-
	Донецька 48	5,33	-	1,63	-	6,43	-	4,46	-
Горох на сидерат	Харус	6,44	+0,62	1,89	-0,47	6,80	+0,46	5,04	+0,20
	Донецька 48	6,00	+0,67	1,32	-0,30	6,89	+0,46	4,74	+0,28
Вика озима + жито озиме на сидерат	Харус	5,90	+0,08	2,92	+0,56	6,90	+0,56	5,24	+0,40
	Донецька 48	-	-	2,74	+1,11	6,93	+0,50	4,84	+0,38
НІР ₀₅			0,20		0,21		0,22		0,16